



نمایشی از حکمت خدا



هدف: آموزش تلفیقی درس‌های مرتبط به شیوه فعال و در قالب نمایش
موضوع: آموزش دینی و قرآن؛ تلفیق درس‌های حکمت خدا و قرآن با تجربه‌های مرتبط با زندگی



شیوه: شیوه ارائه کلاس در قالب اجرای نمایش است. جز موضوع و بازیگران، معلم آن‌ها را تعیین می‌کند. بقیه مراحل شامل انجام دادن تحقیق، نوشتن نمایش‌نامه، تعیین نقش‌ها، شیوه اجرا، لباس‌ها و وسایل صحنه و گریم را خود اعضای گروه‌ها برنامه‌ریزی، مدیریت، مشارکت و اجرا می‌کنند. هر جلسه کلاس چهار بخش دارد:

۱. اجرای نمایش و مشاهده دقیق سایر دانش‌آموزان.
۲. مشارکت تمام دانش‌آموزان به شیوه‌های نقد نمایش اجرا شده، و بیان تجربیات مشابه و دربرگیرنده مفهوم اصلی در زندگی شخصی.
۳. تلفیق مفهوم مطرح شده با آیات قرآنی مرتبط توسط معلم
۴. تعیین تکالیف جلسه بعد، شامل: انجام تحقیق برای یافتن آیات و احادیث مرتبط با موضوع و ارائه آن‌ها در کلاس توسط دانش‌آموزان و مشخص کردن موضوع نمایش جلسه بعد و گروه‌بندی دانش‌آموزان.

بخش اول

در جلسه قبل کلاس دینی و قرآن، موضوع درس جلسه بعد، یعنی حکمت خدا تعیین شده و اعضای گروه نمایش مشخص شده‌اند. دانش‌آموزان یک هفته فرصت داشته‌اند درباره موضوع و مفهوم قابل ارائه بیندیشند، منابع مرتبط را مطالعه و نمایش‌نامه‌ای تنظیم کنند. در این نمایش‌نامه هر یک از اعضای گروه، بر حسب علاقه و توانمندی خود، نقشی را برمی‌گزینند از جمله: راوی، نقش اول و... نمایش‌نامه منتخب دانش‌آموزان برگرفته از داستان معروف «گره گشا»ی پروین اعتصامی بوده است. دانش‌آموزان گروه نمایش قبل از ورود به کلاس، وسایل نمایش مثل آسیاب سنگی، رختخواب مادر پیر و... را می‌چینند و گریم می‌شوند. در ابتدای شروع کلاس، گروه نمایش با ورود به کلاس و معرفی خود، نمایش را اجرا می‌کنند.

تأثیر تنوع و نشاط در ایجاد علاقه

دانش‌آموزان معمولاً کلاس‌هایی را که تنوع ندارند و معلم در آن تنها سخنگوی کلاس است، دوست ندارند اما حضور معلم پرانرژی و توانمند در مدرسه شبانه‌روزی حاجی‌میرزایی چنین روالی را کاملاً تغییر داده است. کلاس‌های دینی، قرآن و عربی این مدرسه از کلاس‌های جذاب و پرخاطره و کاربردی برای بچه‌ها هستند. برای کشف رمز این علاقه‌مندی، وارد روستای زیبای باباریز در پنج کیلومتری شهر سندرچ شدیم.

یادگاری‌های ما

در همان زمان کم ارتباط خوبی بین گروه و بچه‌ها ایجاد شده بود. سوالات بی‌شمار ذهنشان را پاسخ می‌دادیم؛ حتی با هم وسطی بازی کردیم. در این مدرسه، خوشبختانه ارتباط عوامل مدرسه و بچه‌ها صمیمی و توأم با احترام متقابل به‌نظر می‌رسید. موقع رفتن، مانده، دانش‌آموز کلاس خانم خادم‌مرادی، به همه ما صدف‌هایی به‌عنوان یادگاری داد که برایمان عزیز خواهد ماند.





تغییر یک شبه اتفاق نمی‌افتد

کلاس‌های عربی و دینی و قرآن بسیار خلاق و جالب بودند. با اینکه از قبل در برنامه نبود، مشتاق بودیم نحوه ارزشیابی پایانی این کلاس‌های متفاوت را هم ببینیم. خانم خادم‌مرادی با توجه به توانمندی بالایی که داشتند، نوعی ارزشیابی پایانی مبتنی بر عملکرد را طراحی و اجرا کردند. بعد از پایان این ارزشیابی نامتداول با بچه‌ها صحبت کردیم. انتظار داشتیم چون امتحان بر محفوظات همیشگی مبتنی نبود، دانش‌آموزان راضی باشند، اما در کمال تعجب، تقریباً اکثر آن‌ها ناراضی بودند! خصوصاً دانش‌آموزان به اصطلاح شاگرد اول! به نظر می‌رسد دانش‌آموزان به طبقه‌بندی‌های شاگرد اول دومی که گاهی هم به‌خاطر کسب ۰/۲۵ نمره اتفاق می‌افتد، عادت کرده‌اند و تغییر این نظام فکری و ارزش‌گذاری نادرست، یک شبه اتفاق نخواهد افتاد.



بخش دوم

بعد از پایان یافتن اجرای نمایش، نوبت به دیگر دانش‌آموزان کلاس می‌رسد. گروه نمایش در هفته گذشته و در طول مدت تهیه و تمرین نمایش، به اندازه لازم و نه الزاماً کافی، به تحقیق، اندیشه، تفکر و بحث درباره موضوع مورد نظر پرداخته است و اینک وقت آن است که علاوه بر شنیدن نقد منصفانه دوستان خود (که مهارت شنیداری و نیز نقدپذیری را تقویت می‌کند)، فرصتی به دیگران بدهند تا درباره موضوع بیندیشند.

در این باره، پس از نقدهای گوناگون از سوی دوستان و تکمیل آن‌ها، معلم برای جا افتادن بهتر مطالب و نیز برقراری ارتباط عمیق با کاربرد آن در زندگی، از هر دانش‌آموز می‌خواهد تفکر کند و در زندگی شخصی خود تجربه‌های مشابه موضوع را که در آن مفهوم حکمت کار خدا را درک و لمس کرده است، مرور کند. این قسمت از فعالیت کلاس و پیوند مفهوم درس با زندگی، مهم‌ترین بخش کلاس است.

بخش سوم

معلم چند نمونه از آیات قرآنی مرتبط با موضوع از جمله آیه ۱۸۶ سوره بقره را برای دانش‌آموزان شرح می‌دهد.

بخش چهارم

معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد، برای جلسه آینده، نمونه‌هایی را که او در بخش سوم شرح داده است، کامل‌تر کنند و به‌عنوان کار تحقیقی به کلاس بیاورند. در پایان نیز موضوع و اعضای گروه نمایش جلسه بعد مشخص می‌شوند. آن‌ها یک هفته فرصت دارند به بهترین شکل خود را مجهز کنند.

شیوه جذاب یادگیری درس‌های به‌ظاهر خسته‌کننده در قالب نمایش‌های جذاب، علاوه بر ارتقای شیوه و شمایل آموزش، به تفکر دانش‌آموزان عمق بیشتری می‌بخشد و اضافه بر آن مهارت و اعتمادبه‌نفس آن‌ها را برای ارائه در حضور جمع تقویت می‌کند؛ امری که شاید ضعف آن مانع از بروز توانمندی‌ها و آموخته‌های بسیاری از دانش‌آموزان شود.



سند برنامه درسی ملی،
صفحه ۲۳

این دو حوزه محتوایی ارتباط وثیقی با یکدیگر دارند و برنامه‌ریزی آن‌ها باید هماهنگ و مرتبط با هم صورت گیرد و از اهداف، محتوا و روش‌های مشترک و نیز مطالب مکمل و تأییدکننده همدیگر استفاده مطلوب به عمل آید.

شما بگویید!



به نظر شما آیا می‌توان همه مفاهیم دینی و قرآنی را با انجام دادن فعالیت‌هایی غیر از روش سخنرانی ارائه داد؟ چرا؟

